

**Stanowisko Koalicji dla Psychoterapii w sprawie projektu ustawy o zawodzie
psychoterapeuty oraz samorządzie zawodowym**

Porozumienie *Koalicja dla Psychoterapii* (KdP) zrzesza naukowców zatrudnionych w jednostkach o najwyższej kategorii naukowej (A+) w dyscyplinie psychologia, tj. Uniwersytecie Jagiellońskim, Uniwersytecie SWPS, Uniwersytecie Warszawskim i Instytucie Psychologii Polskiej Akademii Nauk. Naszym celem jest promowanie podejścia opartego na dowodach naukowych w psychoterapii, dzielenie się ekspertyzą, konsultowanie rozwiązań polityki zdrowotnej oraz rozpowszechnianie wiedzy o skutecznych metodach psychoterapii.

KdP z dużym zainteresowaniem przyjęła wniesienie na ręce Marszałka Sejmu poselskiego projektu ustawy o zawodzie psychoterapeuty oraz samorządzie zawodowym. W naszej ocenie projekt zawiera wiele pozytywnych rozwiązań, ale także wiele ryzykownych propozycji.

Na wyróżnienie zasługuje już samo wypracowanie kompleksowej propozycji uregulowania wykonywania zawodu psychoterapeuty. Na pozytywną ocenę zasługuje również potraktowanie działalności psychoterapeutów jako zawodu zaufania publicznego. Doceniamy też fakt, iż projekt wspomina o roli nauki i środowiska naukowego w kształtowaniu kierunków rozwoju psychoterapii w Polsce. Nawet dość nieliczne proponowane w tym obszarze rozwiązania dają nadzieję, że prowadzona w Polsce praktyka psychoterapeutyczna będzie oparta na najnowszych osiągnięciach naukowych. Jesteśmy przekonani, że współpraca psychoterapeutów-praktyków ze środowiskiem naukowym to jedyna droga do zapewnienia pacjentom bezpieczeństwa i skutecznego leczenia. Z aprobatą przyjmujemy propozycje ochrony psychoterapeuty przed presją ze strony organów państwa do złamania tajemnicy zawodowej, będące ważnym krokiem dla zapewnienia bezpieczeństwa i zaufania w terapii.

Kilka kwestii wywołuje nasze szczególne kontrowersje. Przede wszystkim nie możemy zgodzić się z wyrażoną w projekcie ideą dopuszczenia do wykonywania zawodu psychoterapeuty absolwentów wszystkich kierunków studiów magisterskich z dziedzin humanistycznych, medycznych, społecznych, nauk o rodzinie i w dyscyplinie teologia.

Po pierwsze, badania naukowe wykazały, iż prowadzenie skutecznej psychoterapii wspierane jest przez odpowiednie umiejętności diagnostyczne, interpersonalne, komunikacyjne i terapeutyczne (np. Chen i in., 2025; Hill i Norcross, 2023), których nabycie umożliwiają tylko niektóre kierunki studiów. W naszej ocenie do tych kierunków należą psychologia, pedagogika, medycyna, socjologia/praca społeczna, resocjalizacja oraz pielęgniarstwo, zgodne z literaturą dotyczącą światowych trendów w zakresie prerekwizytów dla kształcenia psychoterapeutycznego (Orlinsky i

in., 2023). Wskazywanie, w uzasadnieniu projektu ustawy, jako argumentu za prowadzeniem psychoterapii przez osoby o dowolnym humanistycznym, medycznym, społecznym wykształceniu magisterskim tego, że część kierunków psychologicznych posiada negatywną ocenę Polskiej Komisji Akredytacyjnej jest błędem logicznym, gdyż ze stanu kształcenia psychologicznego nie wynika, że osoby posiadające inne wykształcenie mają kompetencje do wykonywania zawodu wymagającego nabytej wcześniej wiedzy, umiejętności i postaw z zakresu psychologii.

Po drugie, w projekcie czytamy, iż pomysł dopuszczenia do wykonywania zawodu osób z dowolnym humanistycznym, medycznym bądź społecznym wykształceniem bazowym uzasadnia fakt, iż to „osobowość” jest kluczowym czynnikiem „warunkującym skuteczność psychoterapii”. Powoływanie się na badania naukowe w kontekście większej wagi osobowości nad bazowym wykształceniem osoby prowadzącej psychoterapię jest błędem merytorycznym, gdyż w zdecydowanej większości badań nad efektywnością psychoterapii osobami prowadzącymi terapię i superwizję są absolwenci psychologii lub kierunków lekarskich. Nie są nam znane badania, które pozwoliłyby porównać skuteczność ich oddziaływań ze skutecznością oddziaływań osób z wykształceniem w zakresie np. archeologii, farmacji czy nauk prawnych (odpowiednio dyscypliny humanistyczne, medyczne oraz społeczne). Jak wskazano powyżej, znane są za to badania wykazujące związek między skutecznością psychoterapii a szeregiem czynników innych niż osobowość.

Po trzecie, badania naukowe wskazują, że około 95% wszystkich psychoterapeutów w Polsce ma wykształcenie bazowe w zakresie psychologii, pedagogiki, medycyny i pielęgniarstwa, socjologii oraz resocjalizacji (Suszek i in., 2017). Wskazuje to, że obecna praktyka w zasadzie w małym stopniu dopuszcza osoby o innym wykształceniu bazowym, więc proponowane przez nas rozwiązanie w niewielkim tylko stopniu ograniczy dostęp do zawodu.

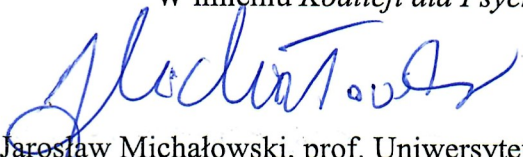
Ponadto w naszej ocenie projekt ustawy w niewystarczającym stopniu uwzględnia głos przedstawicieli środowiska naukowego zajmujących się na co dzień badaniami nad zdrowiem psychicznym i psychoterapią, a jednocześnie pracujących w roli psychoterapeutów, superwizorów i nauczycieli psychoterapii na uczelniach wyższych. Uważamy, że wiedza naukowa powinna być wsparciem w rozwoju psychoterapii w Polsce. W związku z tym proponujemy, aby ustawa uwzględniała konieczność stałego wysiłku na rzecz implementowania wiedzy naukowej do praktyki psychoterapeutycznej, np. poprzez wpisanie, że jednym z celów działalności Krajowej Rady Psychoterapeutów jest stymulowanie działań nakierowanych na rozszerzanie świadomości naukowej wśród psychoterapeutów. Ważne byłoby również, aby regulacje prawne wprowadzały rozwiązania obligujące ośrodki szkolące do egzekwowania wiedzy o dowodach skuteczności i

mechanizmach działania metod psychoterapeutycznych w procesie certyfikacji i kształcenia ustawicznego.

Znaczne wątpliwości wzbudziła w naszym gronie prezentacja dowodów naukowych skuteczności szkół terapeutycznych, która zawiera szereg zniekształceń. Zgodnie z aktualnym stanem rozwoju nauki skuteczność psychoterapii badana jest dla specyficznych problemów psychicznych, komponentów psychoterapii lub procesów adresowanych przez psychoterapię (nie całych szkół czy nurtów, np. Cuijpers i in., 2019, Cuthbert, 2022). Ponadto weryfikacja skuteczności metod psychoterapii opiera się na szeregu procedur badawczych o zróżnicowanej sile dowodowej. W środowisku naukowym dominuje stanowisko, zgodnie z którym dowody o najwyższej wartości uzyskuje się w ramach randomizowanych badań klinicznych (ang. randomized-controlled trials; RCTs, np. Jobst i in., 2016; Philips i Falkenström, 2021). Jak każda procedura badawcza stosowana w naukach społecznych również RCT ma swoje ograniczenia ale ich prezentacja w uzasadnieniu do projektu jest zniekształcona i jednostronna.

Przedstawiciele *Koalicji* są gotowi do dalszych dyskusji i współpracy przy wprowadzaniu takich modyfikacji w proponowanych regulacjach, które sprawią, że psychoterapia w Polsce będzie oparta na najwyższych standardach naukowych i etycznych.

W imieniu *Koalicji dla Psychoterapii*

dr hab. Jarosław Michałowski, prof. Uniwersytetu SWPS
Przewodniczący Zespołu Roboczego

Bibliografia

- Chen, C., Zhang, Y., Guo, Q., Wang, X., & Chen, S. (2025). Core Competencies for Psychological Counselors: A Scoping Review. *Behavioral Sciences*, 15(2), 147;
- Cuijpers, P., Cristea, I. A., Karyotaki, E., Reijnders, M., & Hollon, S. D. (2019). Component studies of psychological treatments of adult depression: A systematic review and meta-analysis. *Psych Res*, 29(1), 15-29;
- Cuthbert, B. N. (2022). Research domain criteria (RDoC): progress and potential. *Current Directions in Psychological Science*, 31(2), 107-114;
- Hill C. E., Norcross J. C. (2023). *Psychotherapy skills and methods that work*. Oxford University Press;
- Jobst, A., Brakemeier, E. L., Buchheim, A., Caspar, F., Cuijpers, P., Ebmeier, K. P., ... & Padberg, F. (2016). European Psychiatric Association Guidance on psychotherapy in chronic depression across Europe. *European Psychiatry*, 33(1), 18-36;
- Philips, B., & Falkenström, F. (2021). What research evidence is valid for psychotherapy research? *Frontiers in psychiatry*, 11, 625380;
- Orlinsky, D. E., Messina, I., Hartmann, A., Willutzki, U., Heinonen, E., Rønnestad, M. H., ... & Schröder, T. (2024). Ninety psychotherapy training programmes across the globe: Variations and commonalities in an international context. *Counselling and Psychotherapy Research*, 24(2), 558-571;
- Suszek, H., Grzesiuk, L., Styła, R., & Krawczyk, K. (2017). General overview of psychotherapeutic practice in Poland. Results from a nationwide survey. *Psychiatric Quarterly*, 88, 571-584.